



Tranzicioni region u senci krize Evro zone: izgledi za region i fiskalne implikacije

jun 2012. godine

Alex Lehmann
Glavni ekonomista za strategiju i
politike zemalja
EBRD



1. Izgledi za regionalni rast i fiskalna ranjivost
2. Izloženost rizicima evrozone i smanjivanje nivoa zaduženosti
3. Odgovarajuće poreske politike u bankarskom sektoru koji se smanjuje i koji je u stranom vlasništvu



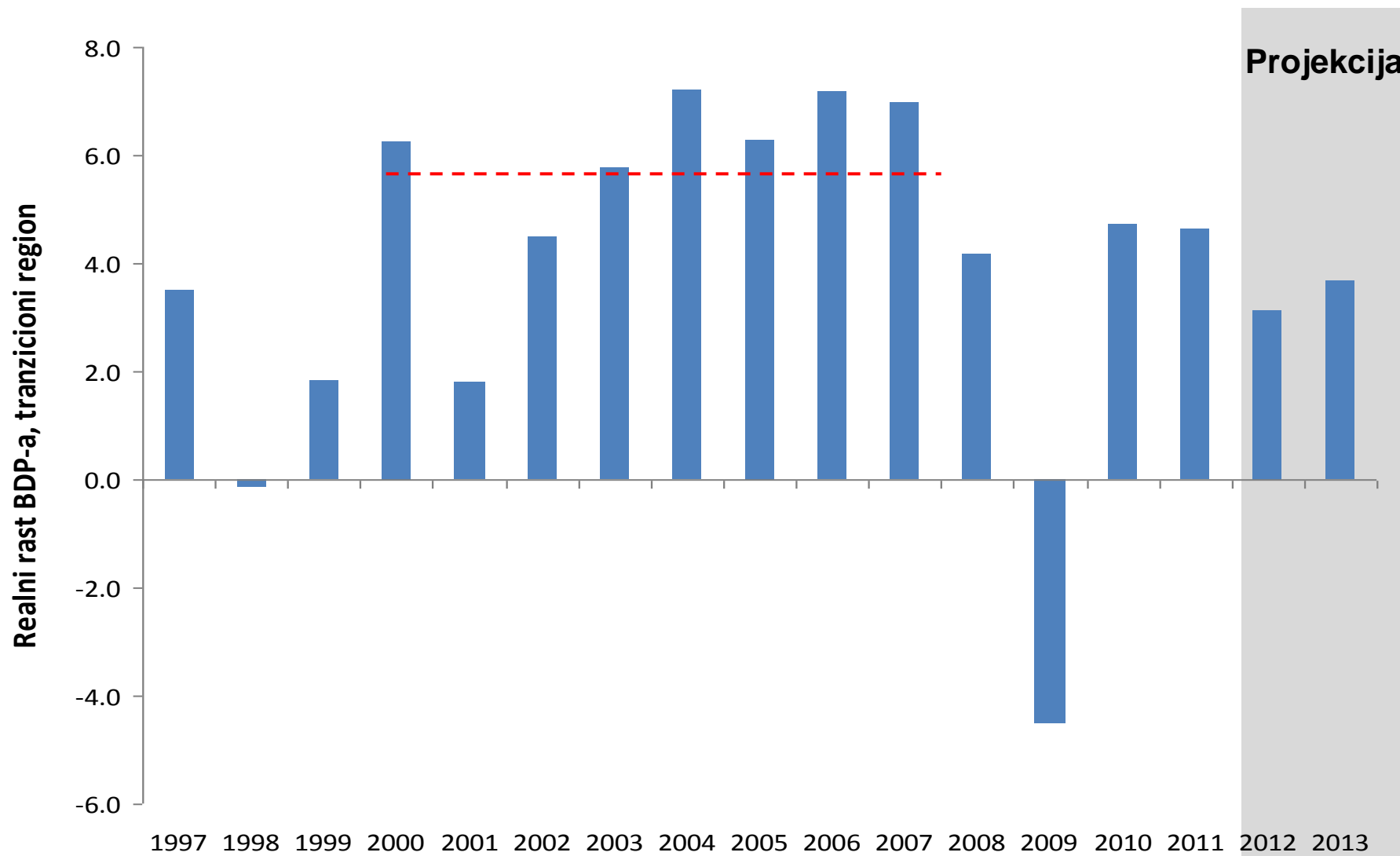
Najnoviji događaji u evrozoni su već doprineli značajnom usporavanju rasta u evropskim zemljama u razvoju

- Značajan pad nivoa izvoza iz regiona
- Od trećeg kvartala 2011 kapitalni izdaci u svim klasama imovine, po bankama, portfoliju i direktnim investitorima
- Otud projektovano značajno usporavanje u 2012 u odnosu na 2011. godinu (što je očigledno od Q3 2011)
- Smanjenje nivoa prekograničnog duga, što za rezultat ima kreditnu kontrakciju je ključna spoljašnja pretnja. Veliki rizici ako dođe do pogoršanja krize Evrozone.

Projektovano usporavanje zdravog rasta, koji je tranzicioni region beležio 2011, u tekućoj i narednoj godini



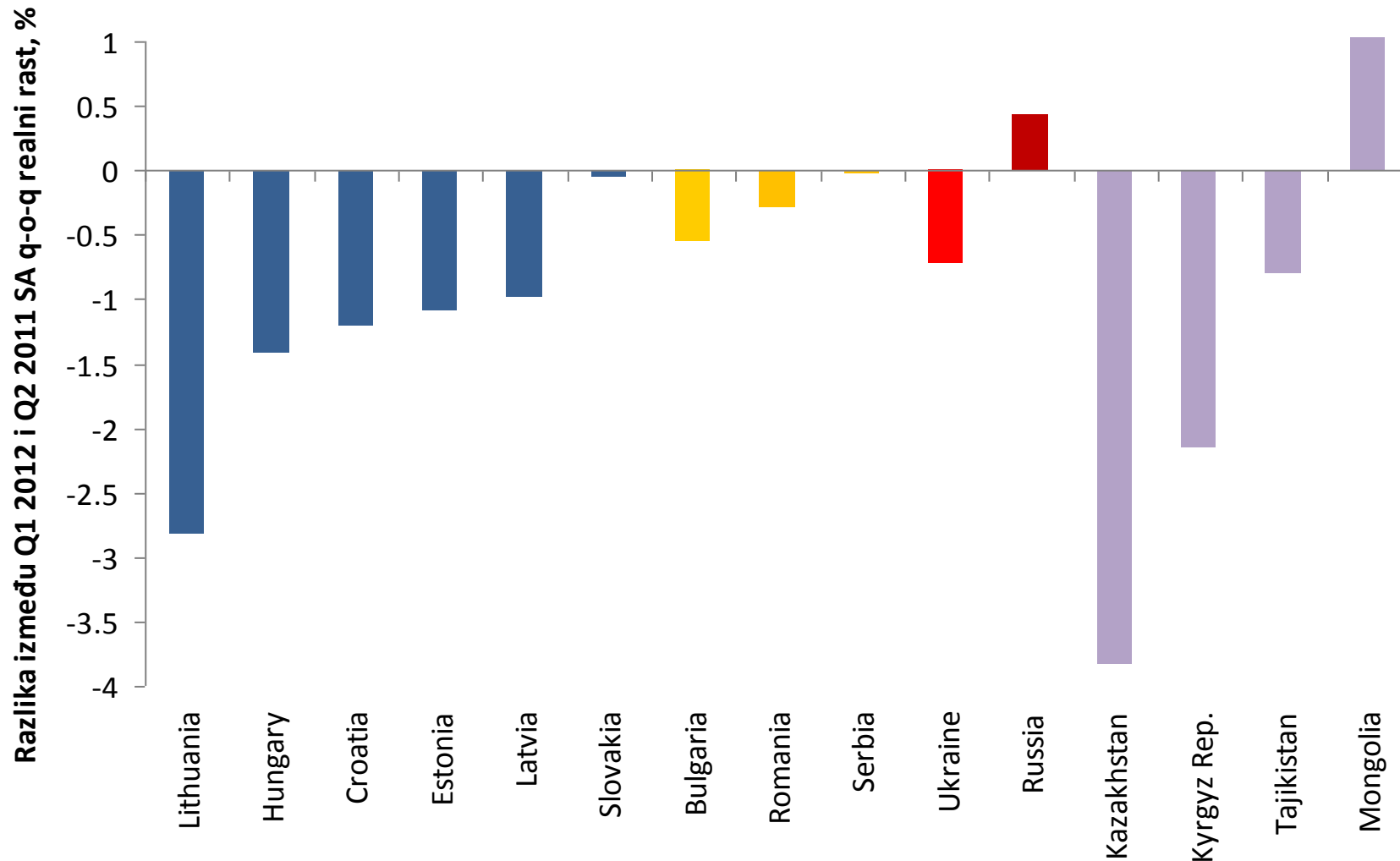
European Bank
for Reconstruction and Development



Očigledno slabiji rast, početkom 2012 ...



European Bank
for Reconstruction and Development

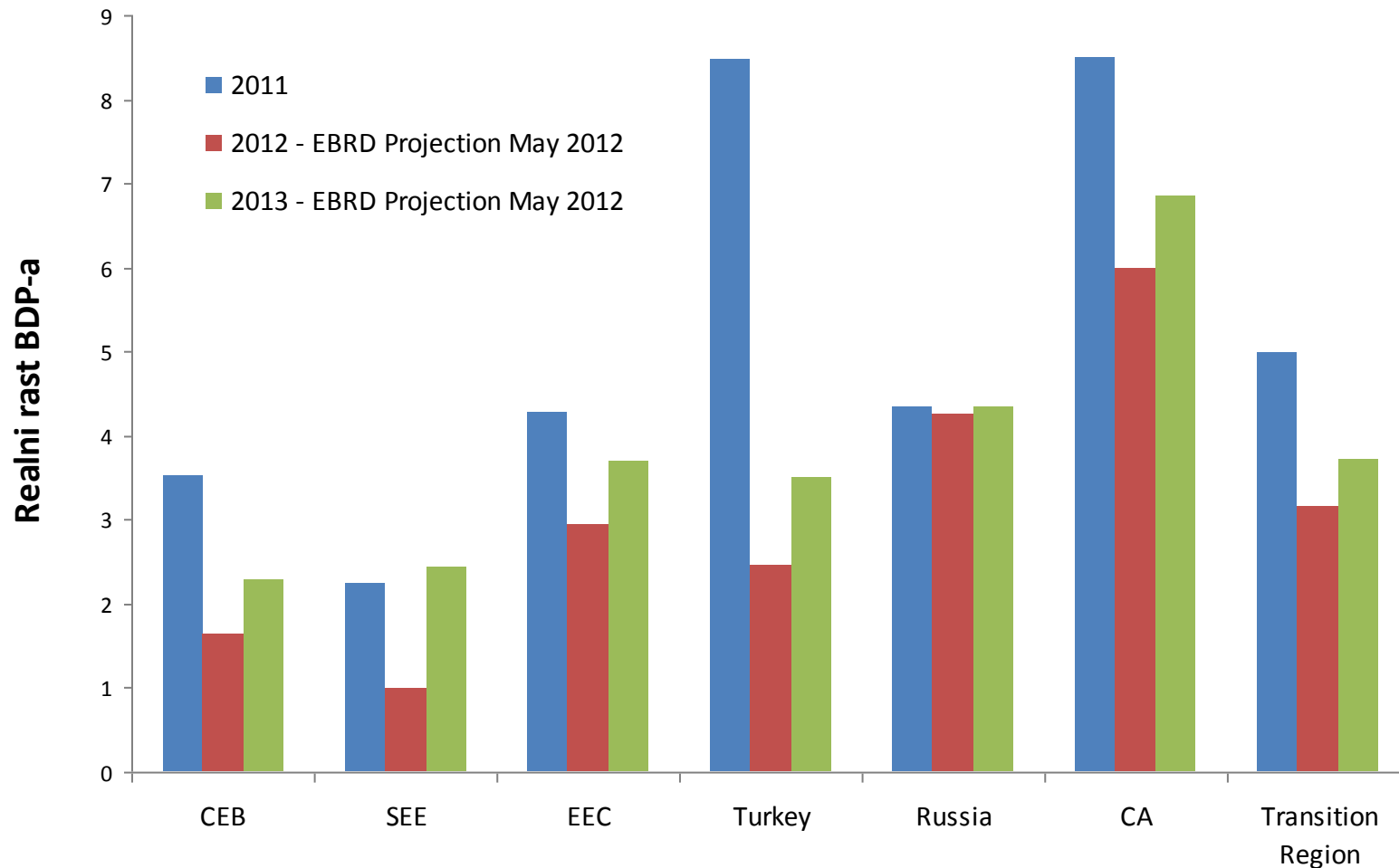


Izvor: Nacionalni izvori preko baze podataka CEIC

...koji nagoveštava sporiji projektovani rast u najmanje dve naredne godine



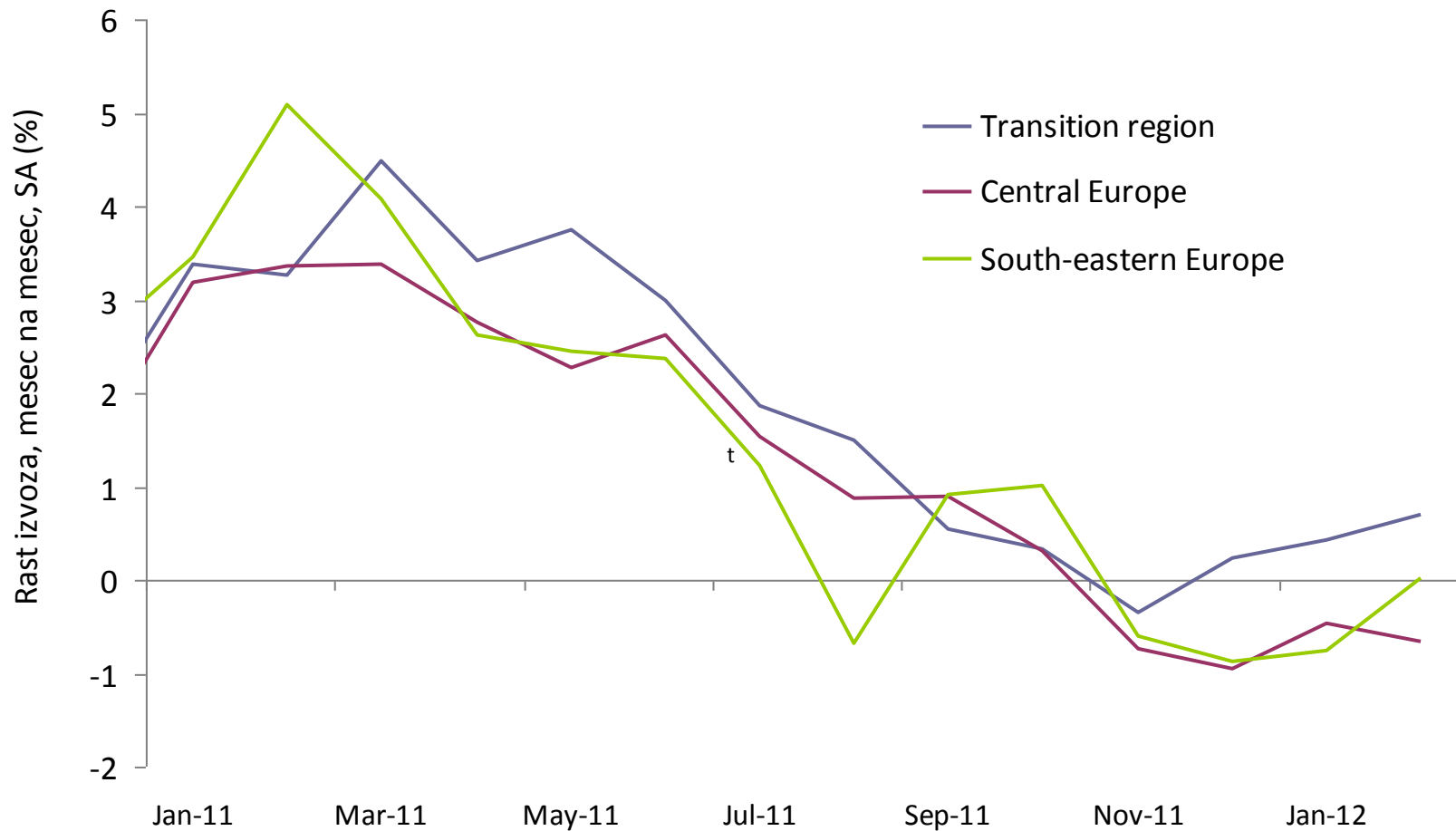
European Bank
for Reconstruction and Development



Do usporavanja je primarno došlo usled slabljenja izvoza...



European Bank
for Reconstruction and Development

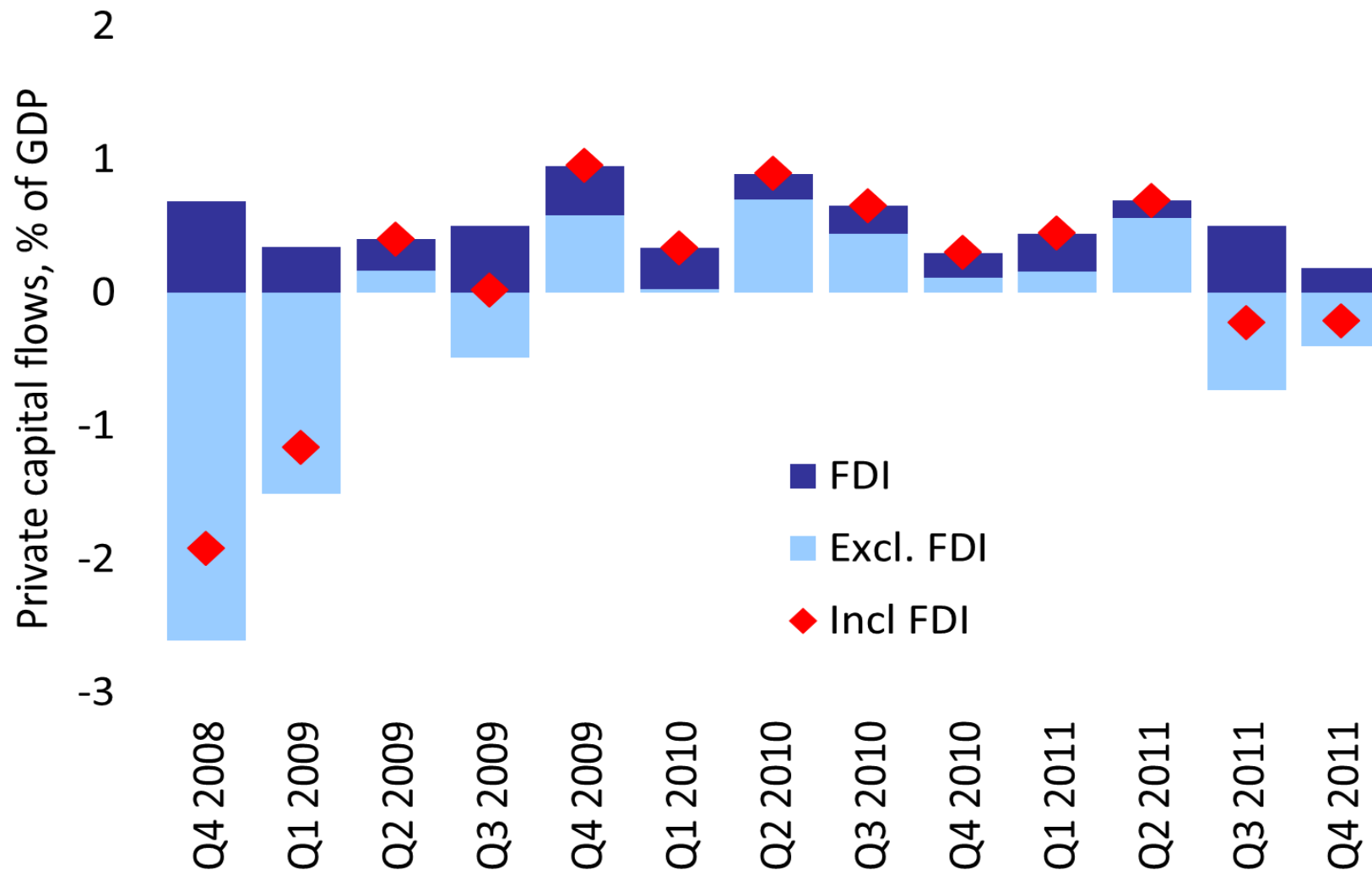


Izvor: Nacionalni izvori preko baze podataka CEIC

...kao i kapitalnih izdataka



European Bank
for Reconstruction and Development

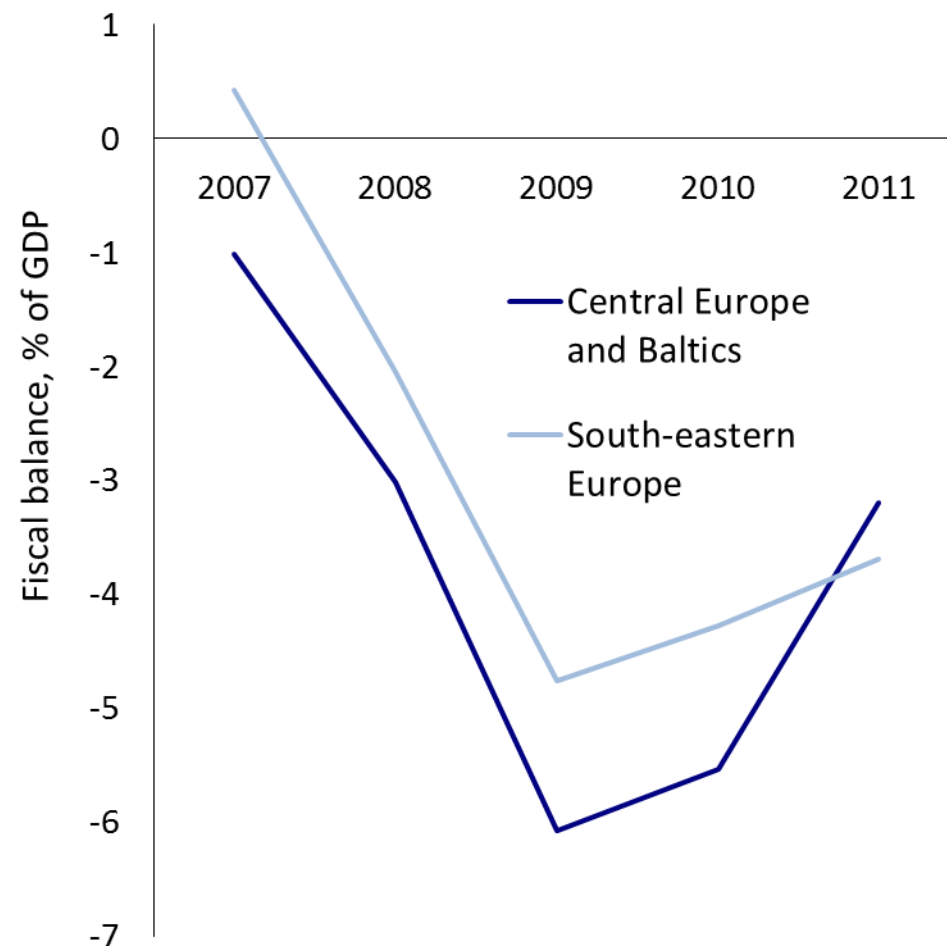
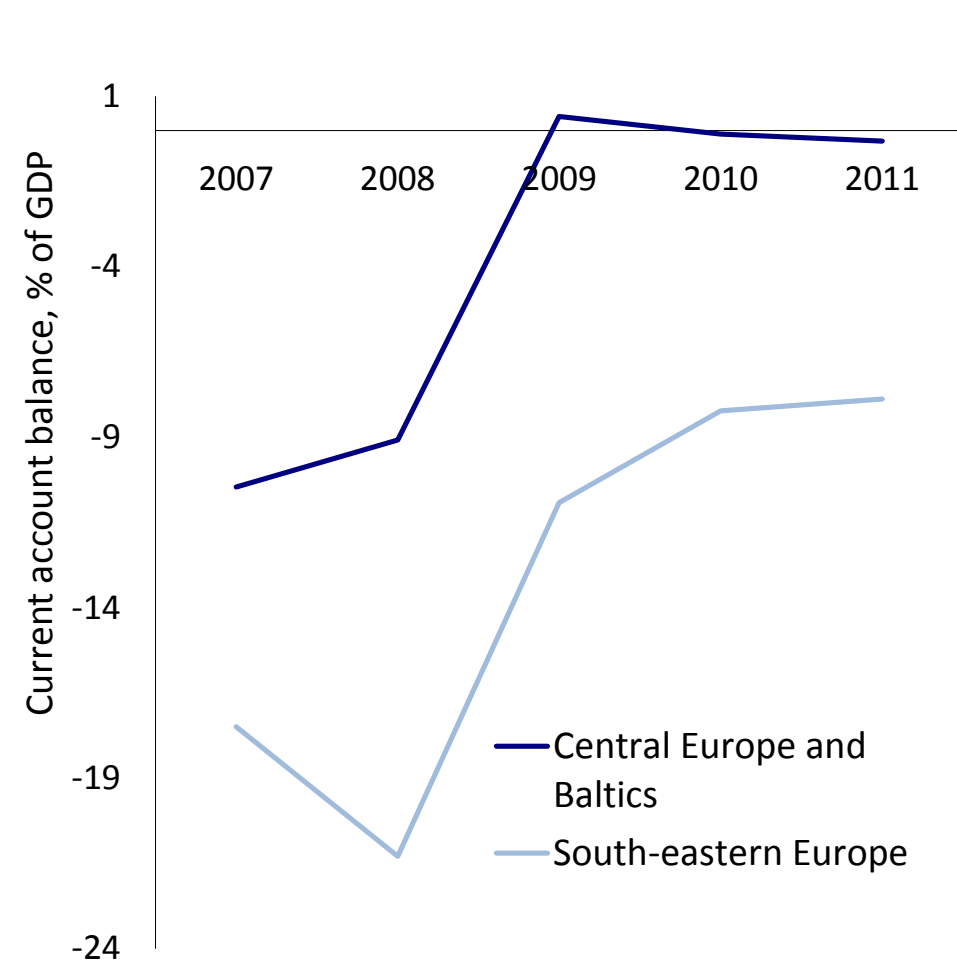


Izvor: Nacionalni izvori preko baze podataka CEIC

Većina ekonomija u tranziciji otpočela je 2012. godinu sa smanjenom ranjivošću



European Bank
for Reconstruction and Development

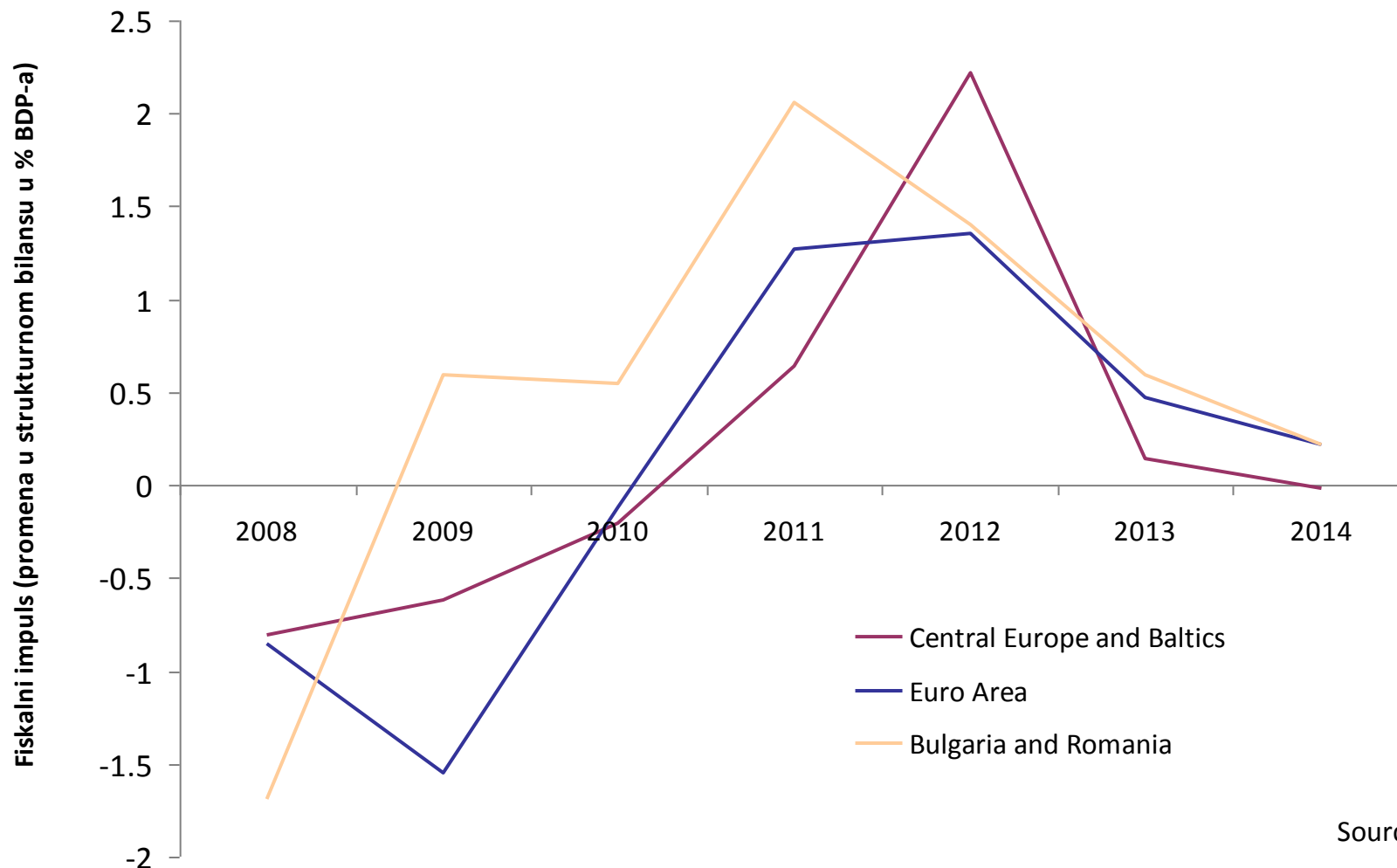


* Grafikoni prikazuju *neponderisane proseke* u regionima centralne Evrope i Baltika i jugoistočne Evrope

Fiskalna prilagođavanja su uglavnom u skladu sa putanjom Evrozone



European Bank
for Reconstruction and Development

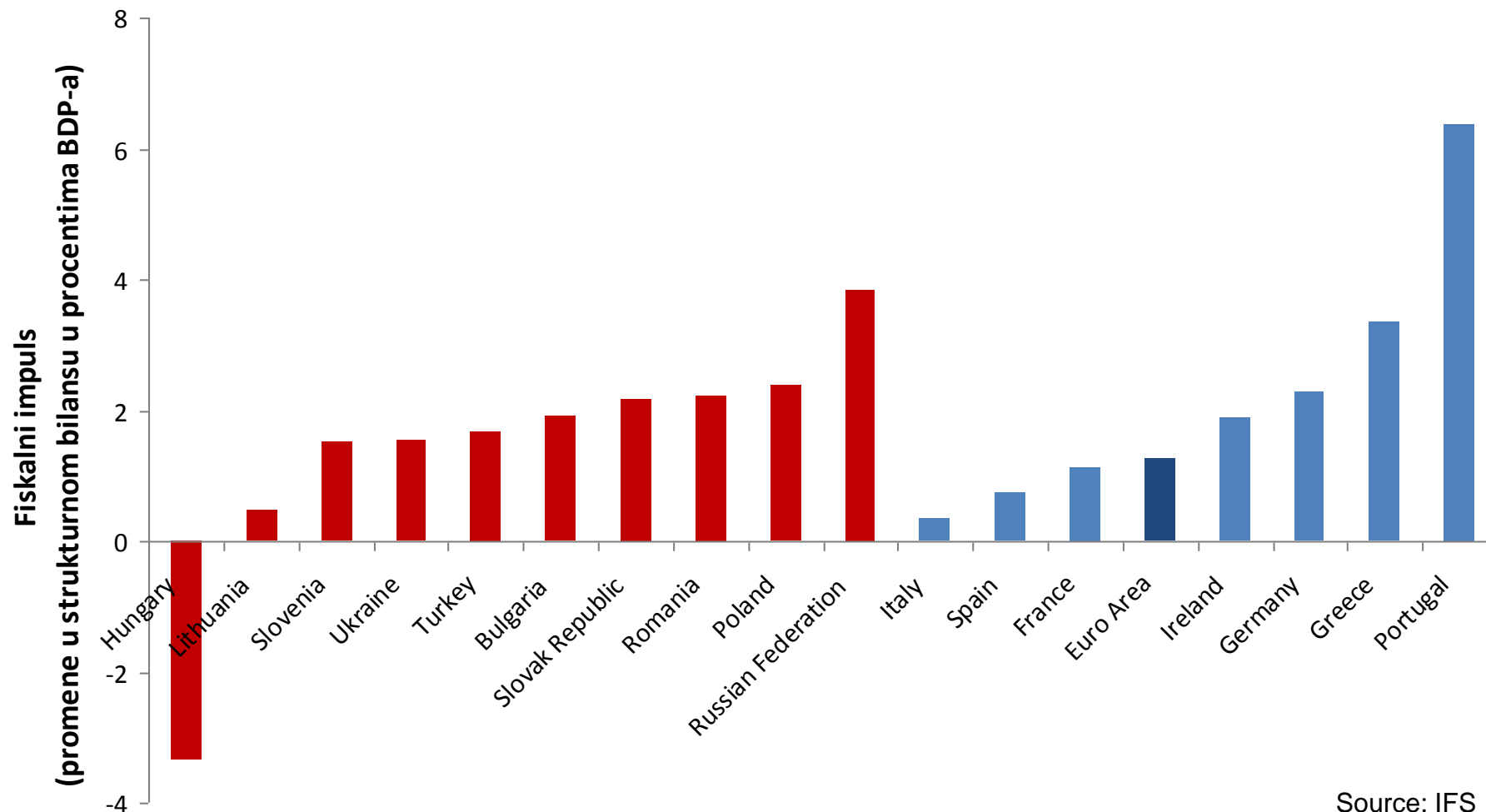


Source: IFS

Fiskalne mere štednje prošle godine bile su na istoj skali kao u Evro zoni...



European Bank
for Reconstruction and Development

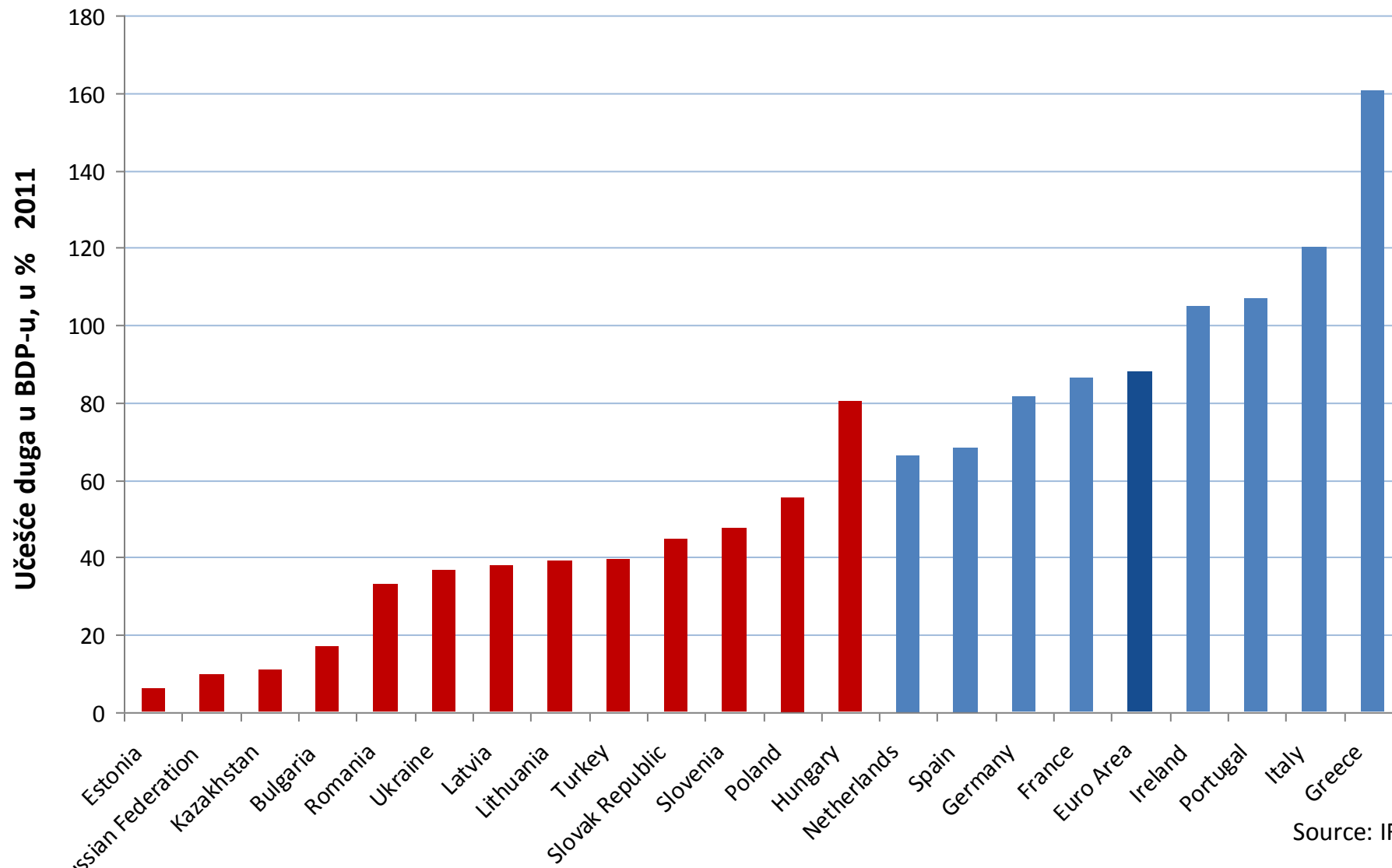


Source: IFS

...uprkos značajno nižem nivou zaduživanja.



European Bank
for Reconstruction and Development

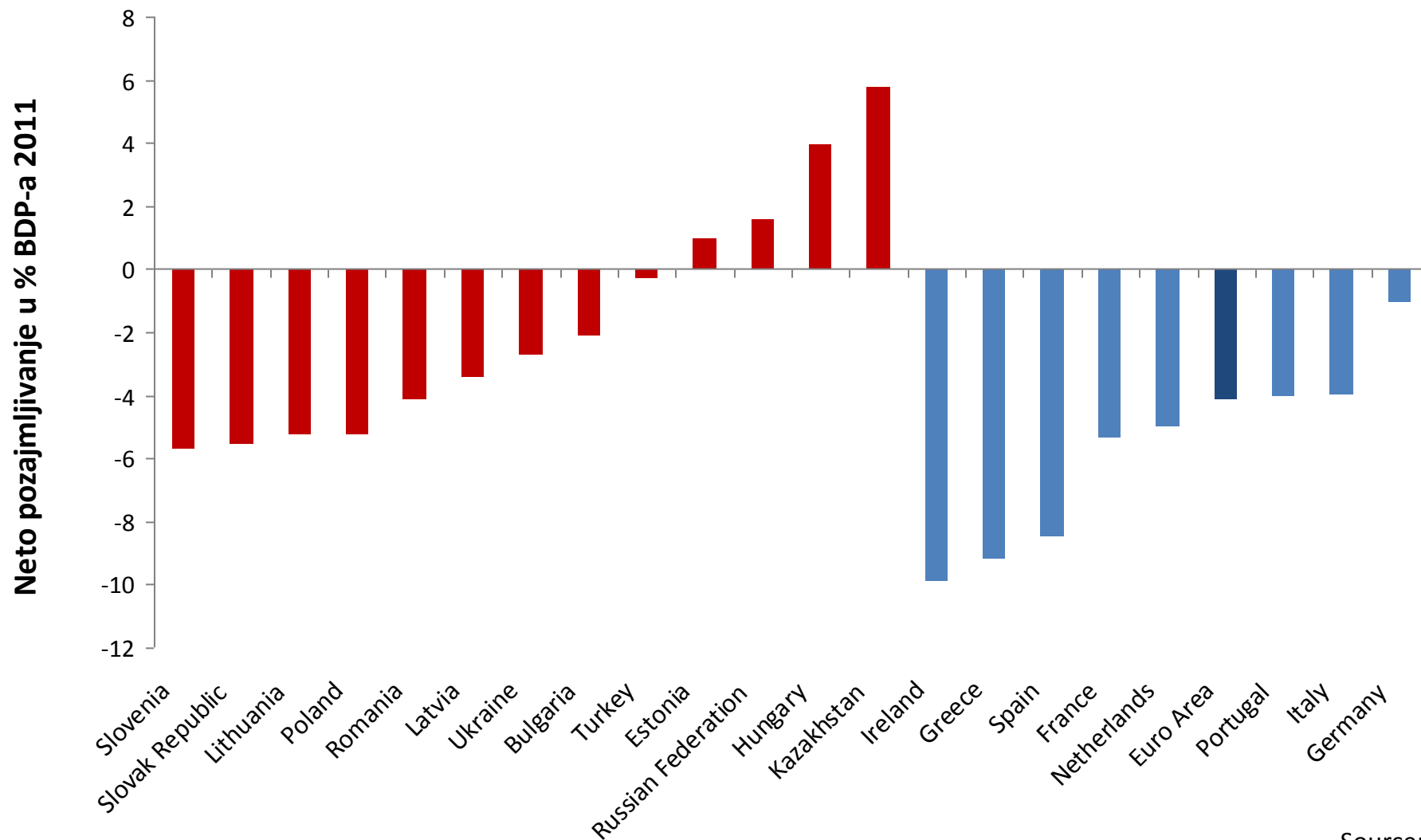


Source: IFS

Deficit mnogim zemljama u tranziciji sličan je proseku Evro zone



European Bank
for Reconstruction and Development



Source: IFS

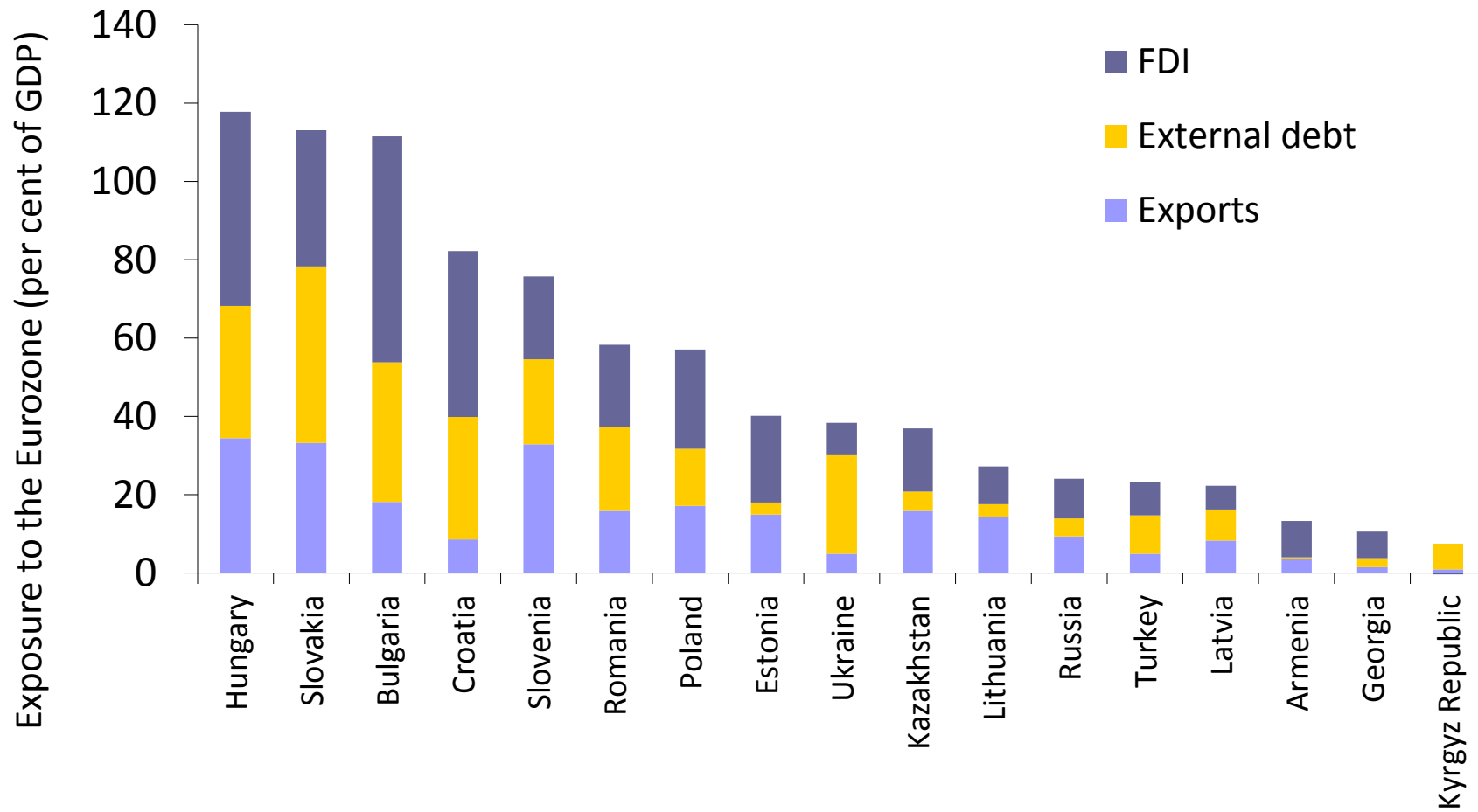


- I. Izgledi za regionalni rast i fiskalna ranjivost
- II. Izloženost rizicima evrozone i smanjivanje nivoa zaduženosti
- III. Odgovarajuće poreske politike u bankarskom sektoru koji se smanjuje i koji je u stranom vlasništvu

Izloženost Evrozoni preko izvoza, finansiranja i investicija



European Bank
for Reconstruction and Development

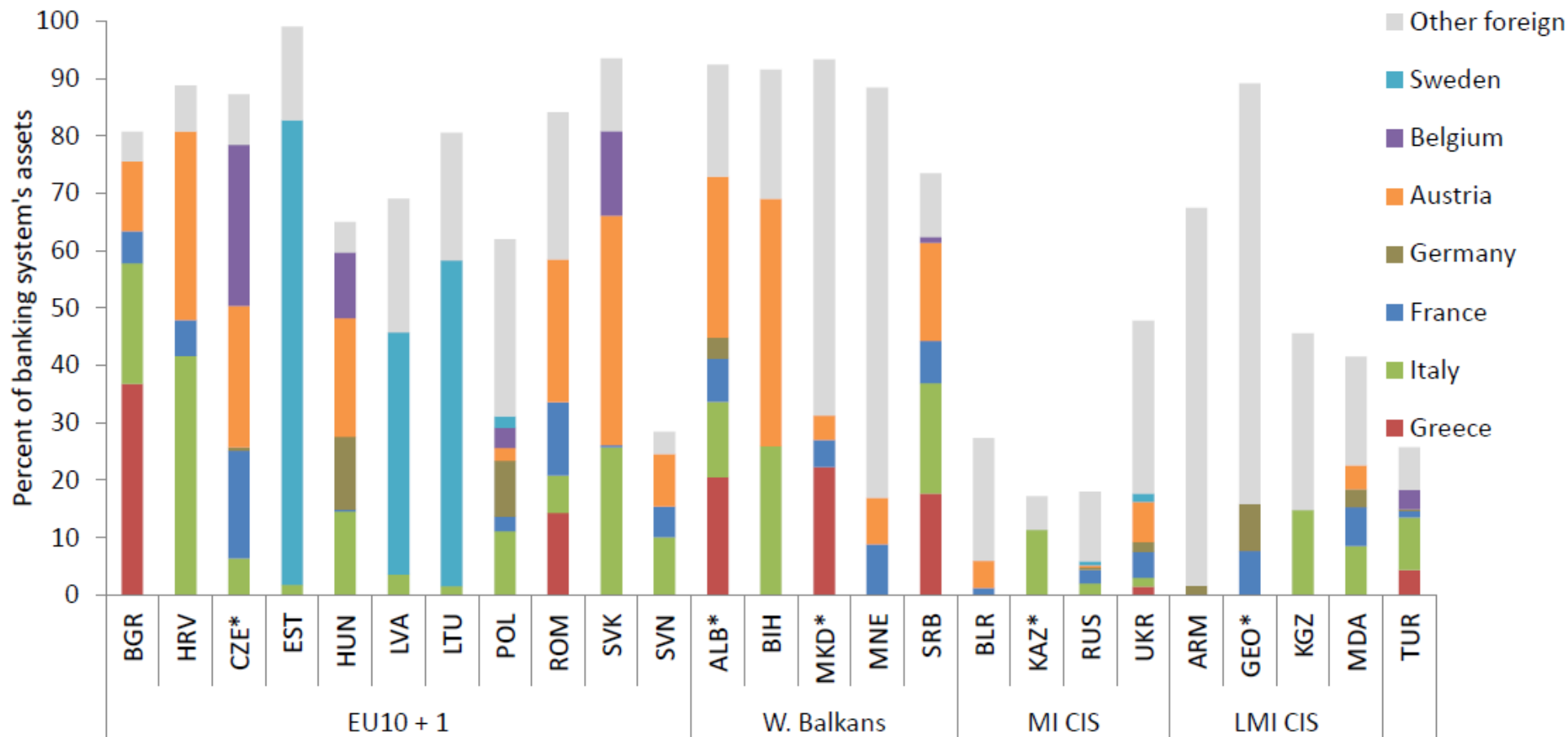


Napomena: Ovaj indeks se računa kao zbir učešća zemalja Evrozone u izvozu ponderisan za učešće izvoza u BDP-u, učešće Evrozone u prekograničnim potraživanjima od EBRD-a, BDP zemalja ponderisan za učešće kratkoročnog spoljnog duga u BDP-u, učešće SDI u Evrozoni ponderisan za učešće SDI u BDP-u.

Koncentrisano vlasništvo banaka sada predstavlja ključni rizik



European Bank
for Reconstruction and Development



Sources: Bankscope, Bankers Almanac, Central Banks, Banks' Annual Reports, European Bank for Restructuring and Development, the World Bank.

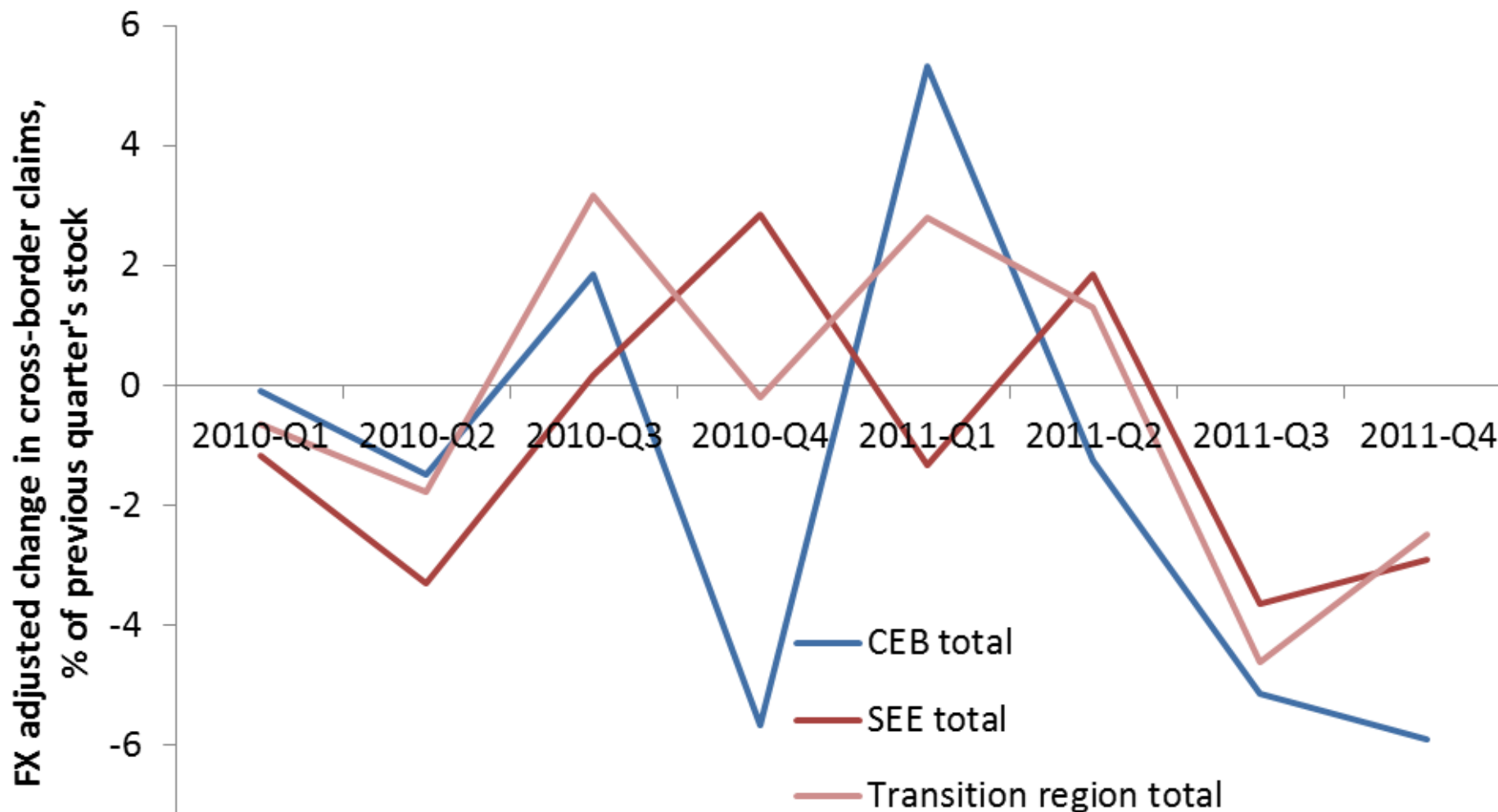
Note: Data only include banks with at least 50% ownership in the respective subsidiaries

*"Other foreign" for these countries was calculated with 2009 data on asset share of foreign-owned banks.

Nastavlja se smanjenje prekograničnog nivoa zaduženosti

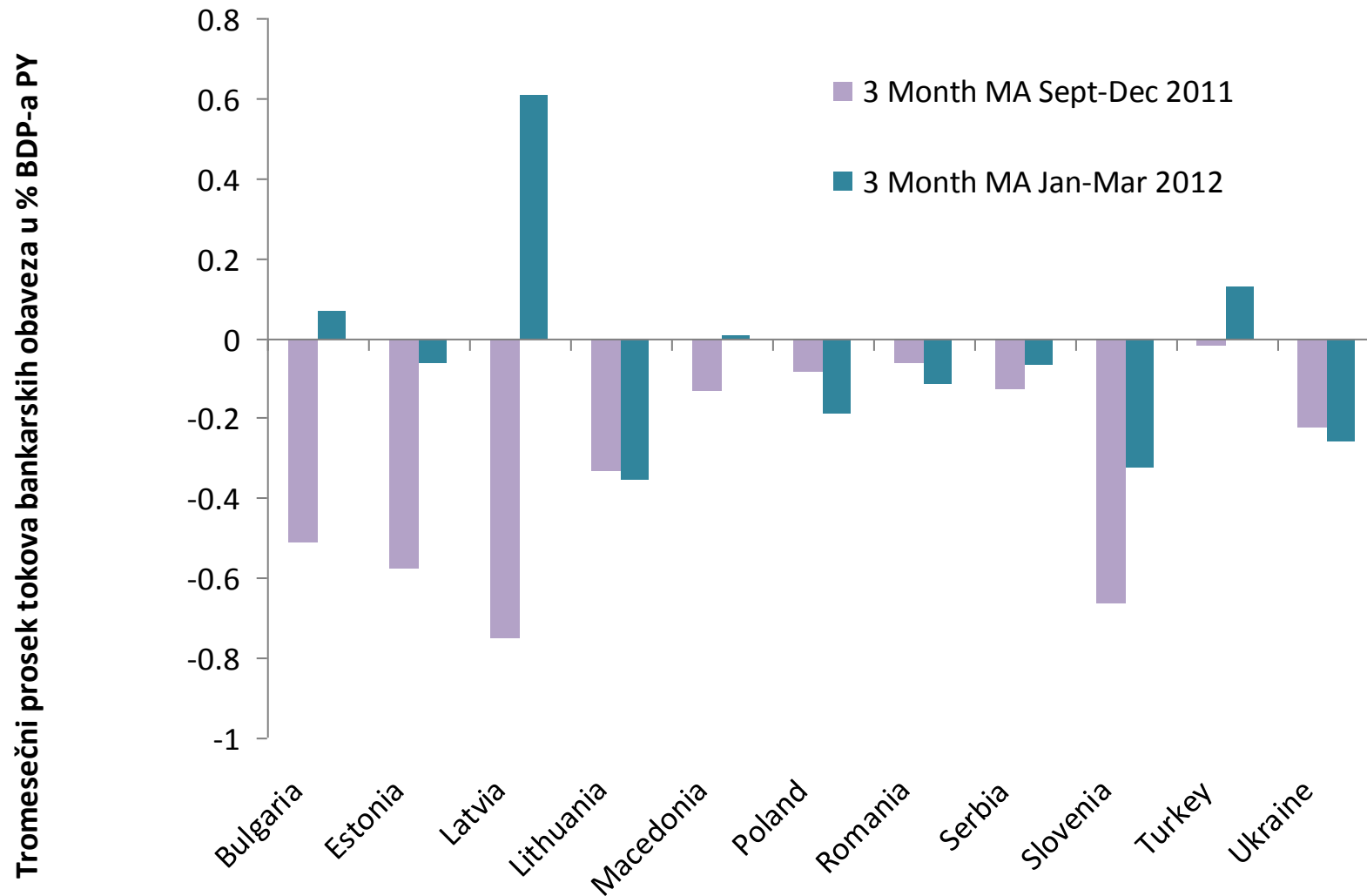


European Bank
for Reconstruction and Development



Izvor: BIS Locational Statistics

... tokom prvih meseci 2012 godine većina zemalja dalje ima izdatke



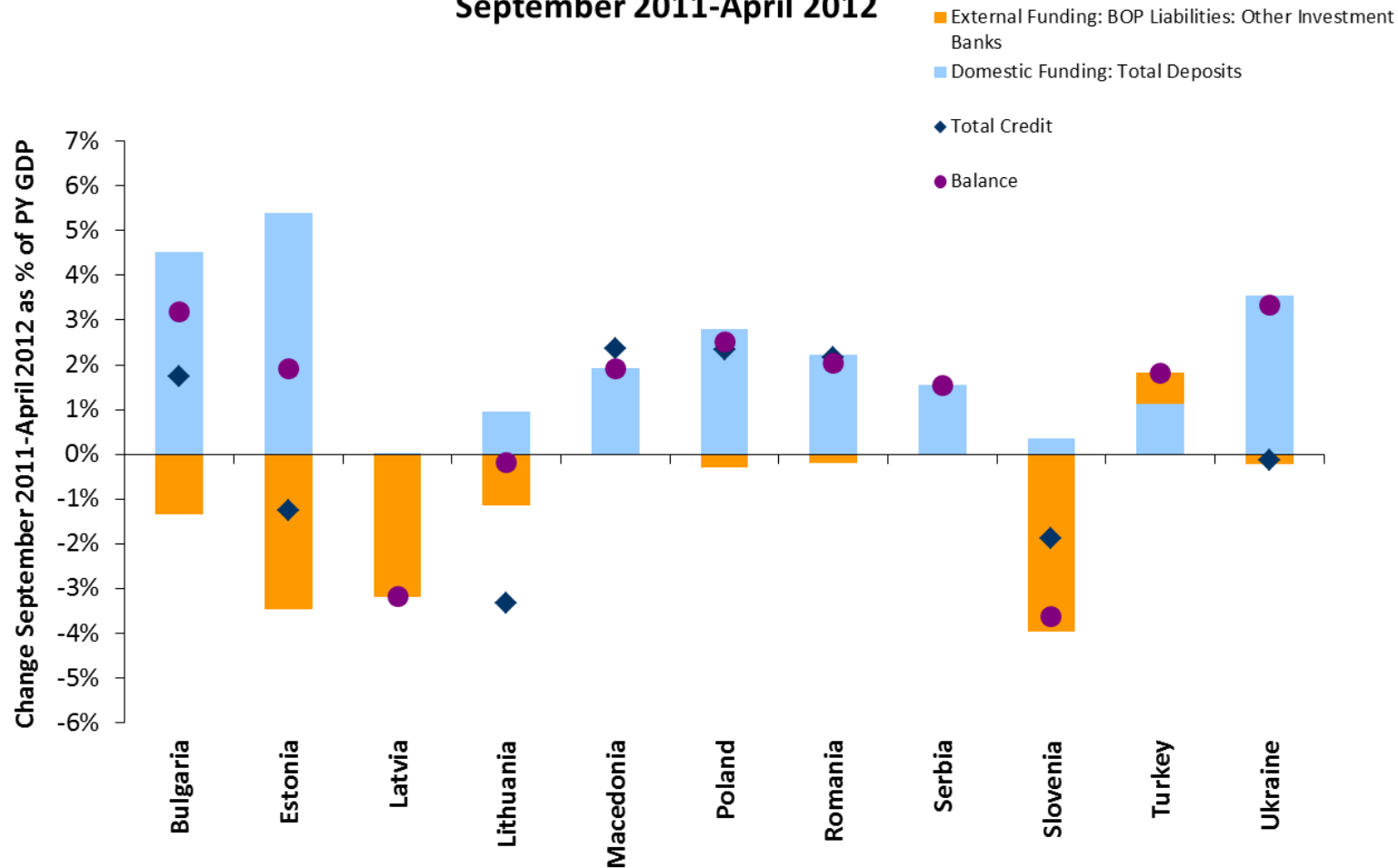
Izvor: Nacionalni izvori preko baze podataka CEIC

Međutim, rast domaćih depozita je u izvesnoj meri kompenzovao izdatke po osnovu stranog finansiranja



European Bank
for Reconstruction and Development

Change in Banks' Funding Sources: September 2011-April 2012

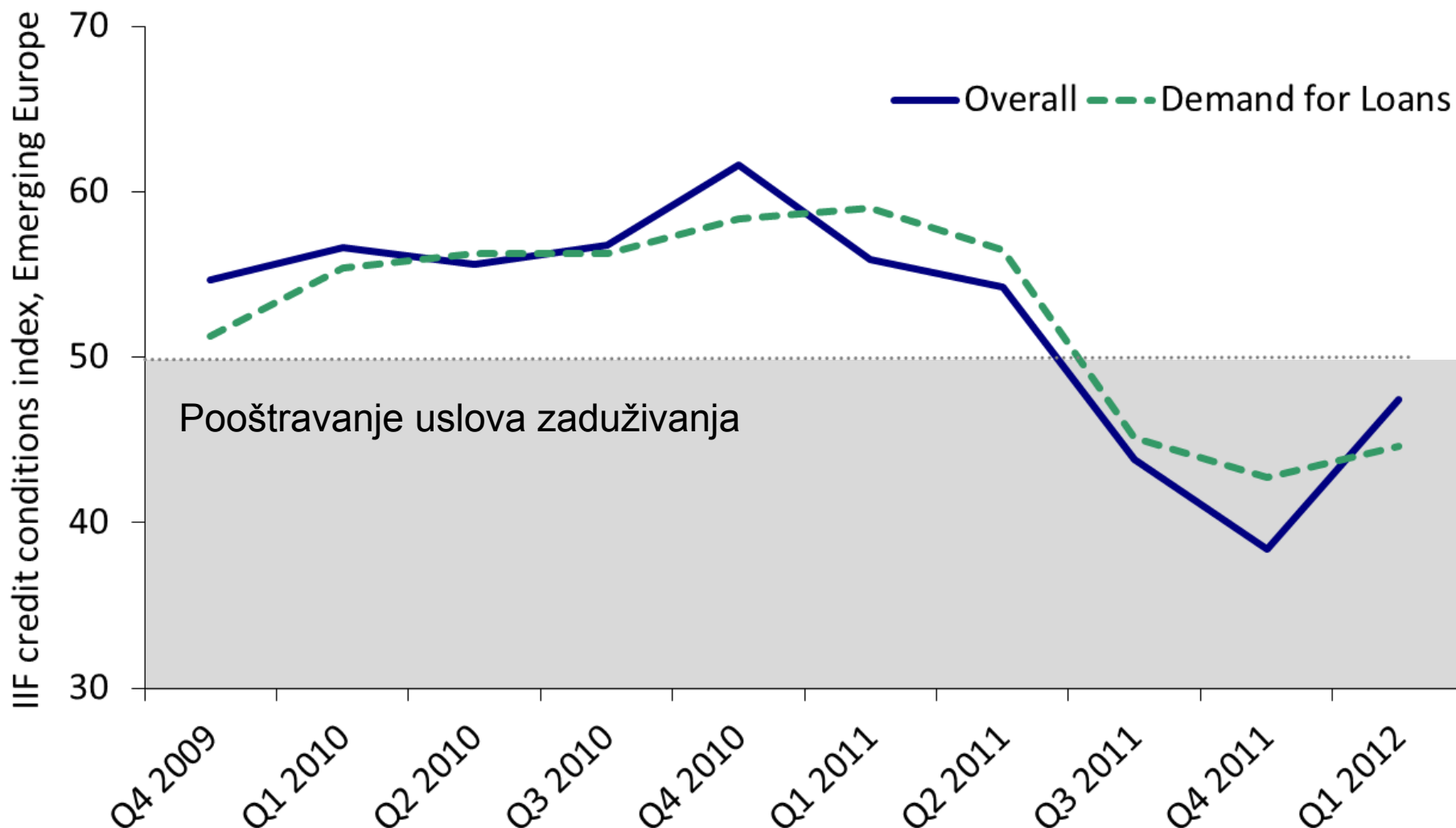


via CEIC data service

Smanjenje nivoa zaduživanja pojačano je pooštavanjem uslova zaduživanja



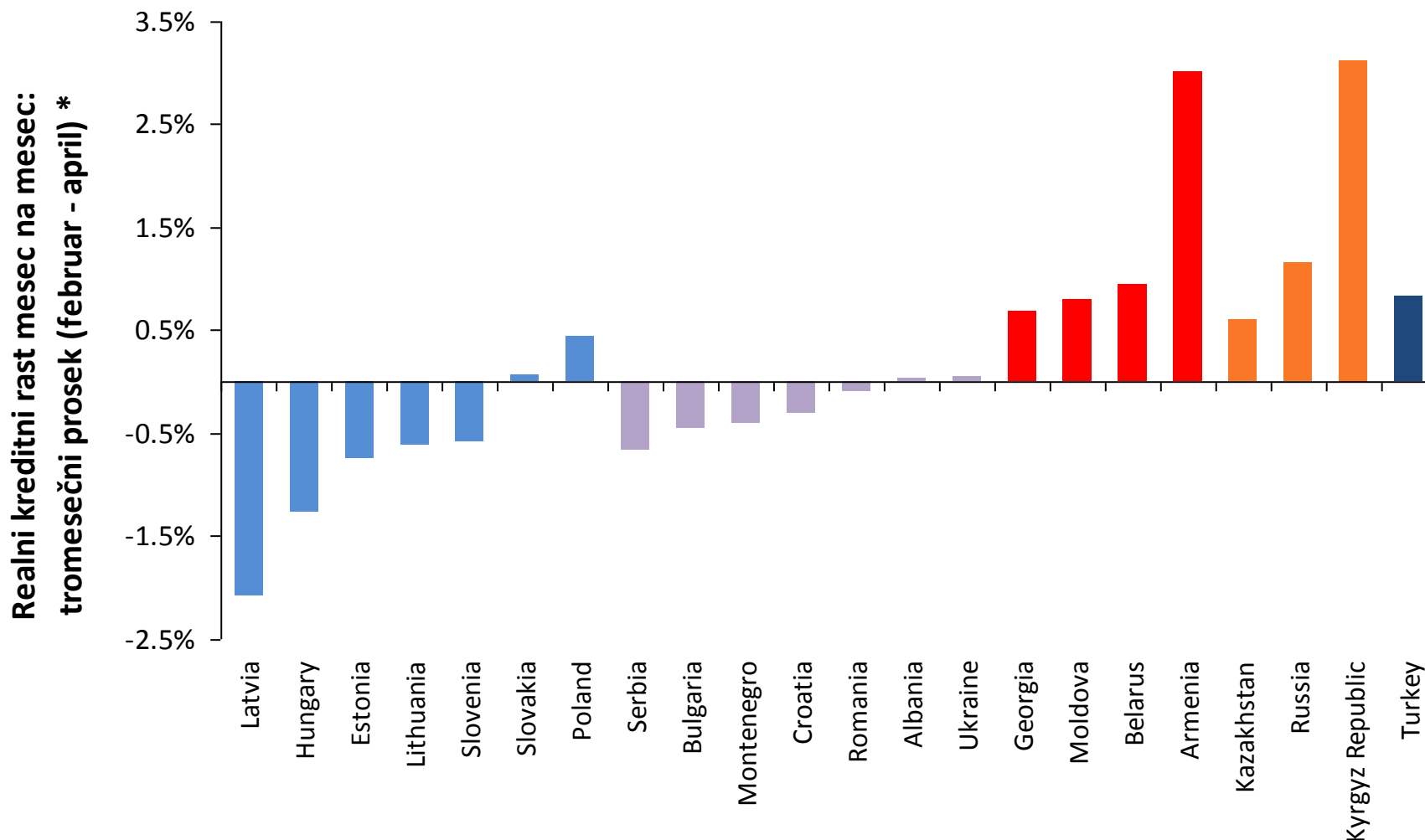
European Bank
for Reconstruction and Development



Ovo podrazumeva kreditnu kontrakciju u zemljama koje su najviše povezane sa Evrozonom



European Bank
for Reconstruction and Development



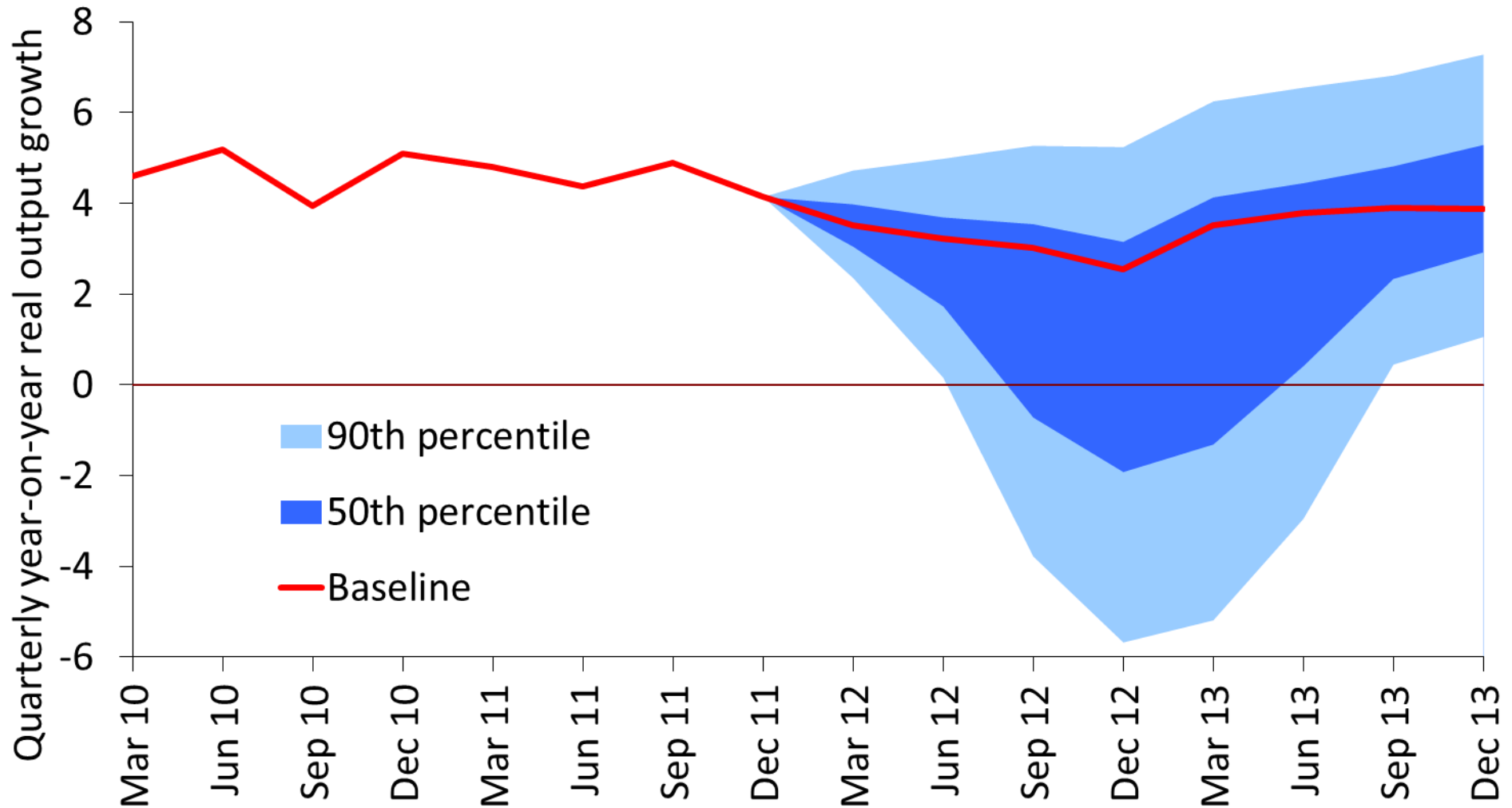
* For Croatia, Montenegro, Armenia, Georgia, and Russia chart shows average from January to March

Izvor: Nacionalni izvori preko CEIC baze podataka

Dalje pogoršavanje krize Evrozone predstavlja ključni rizik za region



European Bank
for Reconstruction and Development





- I. Izgledi za regionalni rast i fiskalna ranjivost
- II. Izloženost rizicima u Evrozoni i smanjenje nivoa zaduženosti
- III. Odgovarajuće poreske politike u bankarskom sektoru koji se smanjuje i koji je u stranom vlasništvu

III. Poreske politike u bankarskom sektoru koji smanjuje nivo zaduživanja



European Bank
for Reconstruction and Development

Popularne motivacije

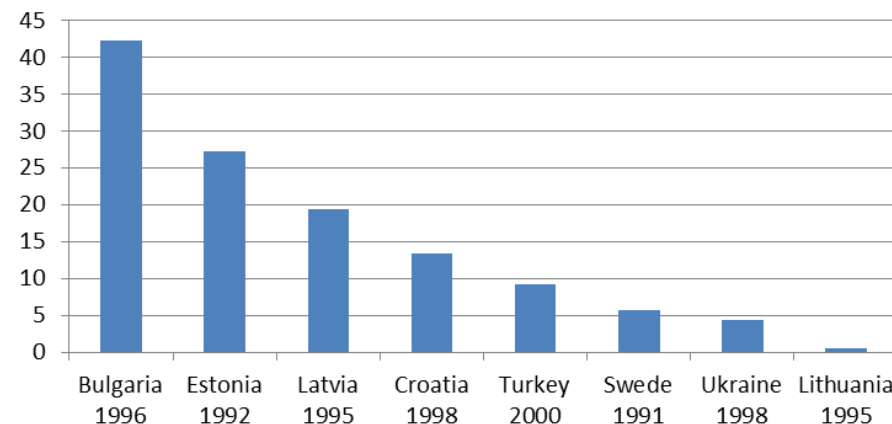
- Finansijski sektor je izuzetno profitabilan, ali ekonomske rente nisu dovoljno oporezovane

- Barijere za ulazak, nedostatak konkurencije?
- Implicitne državne garancije
- Oslobođenje od PDV-a

- “Banke su napravile ovaj kaos” – neophodnost za ostvarivanje solidarnosti za podršku fiskalnoj konsolidaciji

- Finansijske krize mnogo koštaju, potrebno je osigurati se protiv njih

Financial crises
(peak to trough decline in per cent of GDP)



Nameti u finansijskom sektoru: trenutno stanje u regionu centralne Evrope



European Bank
for Reconstruction and Development

- **Mađarska.** Prva je uvela porez na bilans stanja, koji je činio 0,7% BDP-a u 2011. godini. Biće prepolovljen posle uvođenja poreza na finansijske transakcije koji treba da generiše HUF 283 milijardi 2013. godine (1% BDP-a), a zatim HUF 320 milijardi tokom 2014.
- **Slovačka.** Postojeći porez od 0.4 % na obaveze umanjene za osigurane depozite i kapital će se verovatno propisati i na privatne depozite (diskontujući namete za osiguranje). Doprineo je izlasku manjih banaka, koje su se primarno oslanjale na poslovanje sa privredom.
- **Slovenija.** 0.1 % na kapital koji će verovatno generisati prihode u visini od ... procenata BDP-a, ali koji će biti umanjen za poreske obaveze u slučajevima gde je povećano zaduživanje od preduzeća.
- **Poljska.** U toku su razgovori o mogućnosti uvođenja poreza na bilans stanja ove godine, koji će biti zasnovan na obavezama banaka iz 2011 godine (a koje će verovatno biti umanjene za iznos garantovanih depozita). Očekivani prihodi će verovatno biti mali, manji od 0.1% BDP-a.
- **Rumunija.** 2.5 % solidarnog poreza na dobit banka kojim bi trebalo da se finansira budžet za socijalno osiguranje; predlog odbijen u senatu u maju.
- **Hrvatska.** Razmatrala uvođenje poreza na bankarska poslovanja tokom

2010. godine



“Pravedan i značajan doprinos finansijskog sektora” (MMF, april 2010)

- Poreska osnova: izbeći konflikt sa računanjem vrednosti imovine ponderisane za visinu rizika – poreske obaveze (umanjene za iznos kapitala i osiguranih depozita).
- Poreska stopa: vrlina je u jednostavnosti, mada može da bude povod za razmatranje sistemskog rizika (npr. međupovzeanost, rizici u strukturi finansiranja).
- *Porez na finansijske aktivnosti* bi mogao da reši problem oslobađanja od PDV-a bez narušavanja aktivnosti.

Razlozi za oprez:

- Erodira kapitalnu apsorpciju bankarskog sistema; dodatno će ograničiti nove kredite u kontekstu već visokih/rastućih NPL i oštrih uslova kreditiranja i izbegavanja rizika.
- Rizik od skretanja u bankarski sektor u senci, prekogranično smanjenje obima zaduženosti.

Minimalni prihodi koji omogućuju bankama da predstavljaju kredibilne

Porezi za banke: relevantni faktori za evropske zemlje u razvoju



European Bank
for Reconstruction and Development

- Pristojne zalihe kapitala u Evropi su odraz opreznih bankarskih politika i često neformalnog nadzora (drugi stub)
- Priroda visoko integrisanih bankarskih sektora (60-80% akcija u stranom vlasništvu) nalaže tesnu koordinaciju sa matičnim zemljama i drugim zemljama u regionu.
- Uvođenje nacionalnih poreza za bankarski sektor predstavljaju rizik od daljeg pogoršanja regulatorne fragmentacije integrisanog planiraja kapitala i podrške filijalama.
- Porez na finansijske transakcije može biti administrativno izvodljiv (Argentina, Turska) iako nije povezan sa sistemskim rizicima, a kaskadnim efektima oporezivanja niza transakcija mogu da budu štetne po korisnike finansijskih usluga u visoko otvorenim ekonomijama, kao što su zemlje srednje i istočne Evrope.
- Evropski režim razrešenja i oporavka biće od ključnog uticaja za kredibilne nacionalne mere.